

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΚΑΛΙΣΤΗΡΗΣ

Ὁ ἀνὴρ, οὗ τὴν εἰκόνα παραθέτομεν σήμερον, ἐγεννήθη ἐν Τριπόλει ἐξ ἐπισήμου καὶ διακεκριμένης οἰκογενείας τῷ 1815· φλεγόμενος δὲ ὑπὸ φιλομαθείας, κατετάχθη νεαρὸς ἔτι εἰς τὴν τότε ἐπὶ Κυβερνήτου ἰδρυθεῖσαν στρατιωτικὴν σχολὴν τῶν Εὐελπίδων, ἧς ἦτο εἷς τῶν ἀρχαιοτέρων μαθητῶν καὶ ἐν ἧ ἡρίστευσε κατὰ τὸ 1835, δεχθεὶς καὶ τὰ συγχαρητήρια τοῦ ἀειμνήστου βασιλέως Ὁθωνος καὶ δῶρα ἐκ τῶν βασιλικῶν αὐτοῦ χειρῶν διὰ τὴν εὐφυΐαν του καὶ ἐπίδοσιν εἰς τὰ μαθήματα καὶ ἐξῆλθεν αὐτῆς μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ ἀνθυπασπιστοῦ τοῦ μηχανικοῦ. Ὑπεῖκων δὲ εἰς ἔμφυτον πρὸς τὰς μαθηματικὰς καὶ θετικὰς ἐπιστήμας ῥοπὴν, μετέβη εἰς Γαλλίαν, ἔνθα ἡκροάσατο τῶν ἀνωτάτων μαθηματικῶν ἐν Σορβόνη καὶ μετὰ ταῦτα εἰσῆλθεν ὡς ἐξωτερικὸς μαθητῆς εἰς τὴν Ecole polytechnique καὶ ἀκολούθως εἰς τὴν περιώνυμον Ecole des Ponts et Chaussées, ἀφ' ἧς ἐξῆλθεν ἐν ἔτει 1843, ὡς ὁ πρῶτος διὰ τοῦ ἀπολυτηρίου τῆς Σχολῆς ταύτης τιμηθεὶς Ἕλληνα καὶ διεκρίθη ἐκεῖ ἐπὶ εὐφυΐᾳ καὶ εὐμαθείᾳ, ὧν ἔνεκα τῷ ἐπετράπη ὑπὸ τῆς γαλλικῆς Κυβερνήσεως νὰ παρακολουθήσῃ τὰ τότε γινόμενα ἐν Γαλλίᾳ μεγάλα ἔργα πρὸς κατασκευὴν τοῦ σιδηροδρόμου τοῦ Βορρᾶ καὶ τῆς ἐκ τοῦ Μάρνου εἰς τὸν Ῥήνον διώρυγος. Μετὰ τὰς πολυτετεῖς ταύτας ἐν Ἑσπερίᾳ σπουδὰς κατήλθεν εἰς τὴν πατρίδα του, ἐν ἧ εὐθὺς διωρίσθη καθηγητῆς ἐν τῇ στρατιωτικῇ σχολῇ τῶν Εὐελπίδων, καρποὶ τῆς διδασκαλίας τοῦ ὁποίου εἰσὶν οἱ κάλλιστοι τῶν σημερινῶν ἀξιωματικῶν τοῦ μηχανικοῦ ἀνατεθείσης συνάμα αὐτῷ τῆς μελέτης τοῦ ὑδραγωγικοῦ συστήματος τοῦ λεκανοπεδίου Ἀθηνῶν.

Κατὰ τὸ ἔτος 1852 ἀπῆλθεν αὐθις εἰς Γαλλίαν, ὅπου ἐπὶ διετίαν ἡσχολήθη εἰς τὴν μελέτην τοῦ τότε κατασκευαζομένου λιμένος τῆς Μασσαλίας καὶ τῶν σιδηροδρόμων τῆς Ἰταλίας. Ἐπανελθὼν εἰς Ἑλλάδα ἐξελέγη οὗτος ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως διὰ τὴν πραγματοποιήσιν τοῦ ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Ἀριστοτέλους ἀπασχολούντος τὰ πνεύματα ζητήματος τῆς χρησιμοποίησεως τοῦ πορθμοῦ τοῦ Εὐρίπου. Εἷς τῶν πρώτων καρπῶν τοῦ πνεύματος καὶ τῆς μαθήσεως τοῦ Σκαλιστήρη, διορισθέντος πρὸς τοῦτο διεθυντοῦ τοῦ μηχανικοῦ τοῦ νομοῦ Εὐβοίας, εἶνε ἡ πλάτυνσις τοῦ τότε καὶ διὰ τῶν ποδῶν διαβατοῦ πορθμοῦ, ἡ δυσχερεστάτη ὑπὸ ἐπιστημονικὴν ἔποψιν θεμελιώσις τῶν βάθρων τῆς γεφύρας ἐπὶ τοῦ ὀρμητικώτερου τῶν γνωστῶν θαλασσίων ρευμάτων καὶ ἡ ἀνωθεν αὐτοῦ τοποθέτησις κινήτης σιδηρᾶς γεφύρας, δι' ὧν διηκολύνθη τόσον ἡ συγκοινωνία καὶ τὸ ἐμπόριον τῶν ἐκεῖθεν ταύτης κειμένων ἐπαρχιῶν μετὰ τῶν λοιπῶν μερῶν τῆς Ἑλλάδος. Μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου τούτου οἱ ἐπισκεφθέντες αὐτὸ ξένοι μηχανικοί, ἐν οἷς ὁ γνωστὸς Daniel τῷ ἔσφιξαν ἐν ἐπιστημονικῇ ἀδελφότητι τὴν χεῖρα ὁμολογῶντες, ὅτι δὲν ἐπιστευον νὰ ἴδωσι τοιαῦτα ἔργα ἐν

Ἑλλάδι, ὁ δὲ βασιλεὺς ἰδίᾳ αὐτοῦ χειρὶ ἀνήρτησεν ἐπὶ τοῦ στήθους του τὸν χρυσοῦν σταυρὸν τοῦ Σωτῆρος. Ἐκτοτε, στερεοποιουμένης ὁλονὲν τῆς φήμης αὐτοῦ ὡς πρωτίστου παρ' ἡμῖν ἐπιστήμονος, τῷ ἀνετέθησαν ἀλλεπάλληλα σπουδαῖα δημόσια ἔργα ἐν οἷς καὶ ἡ κατασκευὴ τῆς ἀπὸ Χαλκίδος εἰς Θήβας ἐθνικῆς ὁδοῦ, ἥτις διὰ τὸ τεχνικὸν τῆς χαράξεως καὶ κατασκευῆς τῆς ἐχρησίμευσεν ἔκτοτε ὡς πρότυπον τῶν ἐγκυκλίων καὶ ὁδηγιῶν τοῦ ἐπὶ τῶν Ἑσωτερικῶν ὑπουργείου, τῶν σχετιζομένων εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν ἔκτοτε ἐν Ἑλλάδι ἐκτελεσθέντων ὁμοίων ἔργων.

Κατὰ τὸ 1864 ἐκλήθη εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς Σχολῆς τῶν Τεχνῶν, ἥτις μέχρι τοῦ χρόνου ἐκείνου περιωρίζετο εἰς τὴν σπουδὴν τῆς καλλιτεχνίας. Κατανοῶν τὸ πνεῦμα τοῦ ἀτμοῦ καὶ τοῦ σιδήρου τῆς ἐποχῆς ἐν ἧ ζῶμεν ὁ Σκαλιστήρης καὶ τὰς ἀνάγκας τοῦ τούτων στερουμένου τόπου μας, πρῶτος ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν δημοσίων λειτουργῶν ἐπελήφθη τῆς θεραπείας τῶν ἐλλείψεων αὐτοῦ διὰ τῆς διαιρέσεως τῆς σχολῆς εἰς δύο τμήματα, τὸ καλλιτεχνικὸν καὶ τὸ τῶν ἐφηρμοσμένων ἐπιστημῶν, εἰς ὁ κατὰ τὴν δεκαετὴ διεύθυνσίν του εἰσήγαγε τὰς ἑδρας τῶν μαθημάτων τῆς στατικῆς, τῆς πρακτικῆς μηχανικῆς καὶ μηχανολογίας, τῆς ἀντιστάσεως τῆς ὕλης, τῆς γεφυροποιίας καὶ τῆς ὑδραυλικῆς, τῶν πλείστων τούτων τὴν διδασκαλίαν δι' ἑλλειψιν πόρων ἀνεῦ ὑποχρεώσεώς τινος ἀνέλαβεν αὐτὸς οὗτος ὁ Σκαλιστήρης. Σειραὶ δὲ κειμένων λελιθογραφημένων καὶ παρ' αὐτοῦ ἐκπονηθέντων ἢ μεταφρασθέντων, τῶν μόνων ὧν καὶ τώρα γίνεται χρῆσις, δεικνύει τὸν ἀκάθεκτον πόθον του πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ὁ ἀνέλαβεν ἔργου.

Ἐτερον μνημεῖον ἀθάνατον τῆς τοῦ Πολυτεχνείου διευθύνσεως αὐτοῦ, ὅπερ ἀνεξιτήλοις γράμμασι θὰ ἀναπολῇ τῇ μαθητιῶσι νεολαίᾳ τὴν μνήμην τοῦ ἀνδρός, εἶνε τὸ παρ' αὐτοῦ ἰδρυθὲν ἀτμοκίνητον σιδηρουργικὸν καὶ μηχανουργικὸν ἐργαστήριον· διότι μέχρι τοῦ χρόνου ἐκείνου μόνον ἐξ Εὐρώπης περιεμένομεν τοιοῦτους μηχανουργοὺς οἱοὶ τώρα ἐκ τούτου ἐξέρχονται.

Ἄλλα σπουδαῖα διὰ τὸν τόπον ζητήματα εἰς ᾧ, διαρκούντος τοῦ χρόνου τῆς διευθύνσεώς του τῆς Σχολῆς, ἐκλήθη ἵνα ἀσχοληθῇ ὁ Σκαλιστήρης, εἶνε πρῶτον τὸ περιθρύλητον λαυρεωτικὸν ζήτημα, τουτέστιν, ἡ ὑπὸ ἐπιτροπῆς, ἧς αὐτὸς διωρίσθη πρόεδρος, ἐξέτασις τοῦ πλούτου τῶν ἐκβολᾶδων, μετὰ τὴν ὑπὲρ τοῦ δημοσίου λύσιν τοῦ ὁποίου διωρίσθη παρὰ τῇ σχηματισθείσῃ Ἑλληνικῇ ἐταιρείᾳ σύμβουλος τοῦ δημοσίου καὶ ἀκολούθως βασιλικὸς ἐπίτροπος παρ' αὐτῇ, καὶ δεύτερον ἡ ἀνεύρεσις ὑδάτων διὰ τὴν πάσχουσαν ἐλλείψει αὐτῶν πόλιν τοῦ Πειραιῶς, μετὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ὁποίας ἀνεῦ τοῦ πατάγου τῶν παρ' ἡμῖν συνήθων ἐπὶ ὁμοίων ζητημάτων πολυμελῶν ἐπιτροπῶν, ταῦτα διὰ τεχνικωτάτων ἔργων

διωχτεύθησαν καὶ διενεμήθησαν ἐν τῇ πόλει, ἥτις ἐσαεὶ εὐγνωμονήσει αὐτῷ διὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἐνὸς τῶν παρ' ἡμῶν ὑραιότερων ὑδραυλικῶν ἔργων.

Κατὰ τὸ δεκαετὲς τοῦτο διάστημα τῷ ἀνετέθῃ ἐπανελημμένως ἢ διεύθυνσις τοῦ τμήματος τῶν Δημοσίων ἔργων, καθ' ἣν κατενόησε τὴν διὰ τὴν ὁσημέραι παρ' ἡμῶν ἀνάπτυξιν αὐτῶν ἐλλείψει σώματος ἐπιστημόνων ἀποκλειστικῶς ἀπασχολουμένων εἰς ταῦτα, μετὰ εἰδικὴν ἐν Εὐρώπῃ σπουδὴν. Οὗτός ἐστιν ὁ μόνος λόγος οὗ ἔνεκα ἐνεκολπώθη τὴν ἰδέαν τῆς συστάσεως τοῦ σώματος τῶν πολιτικῶν μηχανικῶν διὰ τῆς ὑπ' αὐτοῦ γενομένης ἐκλογῆς καὶ μορφώσεως τῶν τοῦτο ἀπαρτισάντων προσώπων καὶ τὴν μεταβολὴν τοῦ μέχρι τότε παρὰ τῷ ὑπουργεῖῳ τῶν Ἑσωτερικῶν τμήματος εἰς διεύθυνσιν δημοσίων ἔργων· μετὰ τὴν ἐπιψήφισιν δὲ τοῦ σχετικοῦ περὶ τούτου Νόμου, οὐδόλως ἐδίστασε νὰ θυσιάσῃ ὃν ἐκέκτητο τότε βαθμὸν τοῦ ἀντίσυνταγματάρχου τοῦ μηχανικοῦ, ἀναδειχθεὶς διευθυντὴς τῶν Δημοσίων ἔργων.

Διὰ τῆς ὑπὸ τῆς ἐθνικῆς ἀντιπροσωπείας ἐπιψηφίσεως τῶν ἀναγκαίων διὰ τὴν συγκοινωνίαν μέσων, κατὰ τὰ τελευταῖα μόνα ἔτη, ὡς ἐκ τῶν σχετικῶν φαίνεται στατιστικῶν, κατεσκευάσθησαν ἐν Ἑλλάδι ὑπὸ τὰς ὁδηγίας αὐτοῦ πλείονα ἔργα ἢ καθ' ὅλον τὸ μέχρις αὐτοῦ χρονικὸν διάστημα τὸ ἀπὸ τῆς αὐτονομίας τοῦ τόπου, καὶ δύναται τις πλέον σήμερον δι' ἀμάξης νὰ μεταβῇ ἀπὸ Καλαμῶν εἰς Λαμίαν. Ὅπου παρουσιάσθη δυσχέρεια διὰ τῆς ἐπιτοπίου μεταβάσεως αὐτοῦ τὰ φυσικὰ ἐμπόδια ἤρ-

θησαν· θὰ τὸ μαρτυρήσουν ἡ Κλεισοῦρα ἐπὶ τῆς ἀπὸ Μεσολογγίου εἰς Ἀγρίνιον ὁδοῦ, ἡ ἐπιθαλασσία ὁδὸς τοῦ Μεσολογγίου, ἡ γέφυρα τῶν Καλαμῶν, ὁ καταλιπὼν τὴν κοίτην τοῦ Σπερχειῶς καὶ τόσα ἄλλα ἔργα, ὧν ἔνεκα κατὰ σπιθαμὴν διήλθεν ὁ Σκαλιστήρης τὴν Ἑλλάδα μέχρι τοῦ τέλους τοῦ βίου του, τὰς ἀγαθοεργούς ἀλλ' ἐπιπό- νους καὶ τέλος θανατηφόρους δι' αὐτὸν ἐξακολουθῶν μεταβάσεις.

Κάτοχος οὐ μόνον βαθείας γνώσεως τῶν μαθηματικῶν καὶ φυσικῶν ἐπιστημῶν ἀλλὰ καὶ εὐρείας ἐγκυκλοπαιδικῆς ἐκπαιδεύσεως, ἰδίως δὲ γνώστης τῶν τῶν ἄλλων ἐθνῶν νεωτάτων νομοθεσιῶν, τῶν ἀναγομένων εἰς τὰ δημόσια ἔργα, ἡδυνήθη ἀποβλέπων εἰς τοὺς ἰδιαίτους ὅρους καὶ τὰς ἀνάγκας τοῦ τόπου νὰ προπαρασκευάσῃ τὰ ἀναγκαῖα νομοθετήματα διὰ τὰ μεγάλα δημόσια ἔργα, αἱ δὲ συμβάσεις περὶ σιδηροδρόμων, τῆς διορύξεως τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου, τῆς ἀποξηράνσεως τῆς Κωπαίδος, ὡς καὶ οἱ νόμοι περὶ τοῦ ἀνωτέρου καὶ κατωτέρου προσωπικοῦ τῶν Δημοσίων ἔργων καὶ ἡ πληθὺς τῶν ὑπ' αὐτοῦ διδασθέντων προσώπων ὁμοῦ μετὰ τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐκτελεσθέντων ἔργων θὰ διατηρήσωσιν αἰωνίαν τὴν μνήμην του. Τοῦτο κατεδείχθη καὶ διὰ τῶν ὑπὸ τούτων ἐπὶ τῆς σοροῦ του κατατεθέντων 12 βαρυτίμων στεφάνων.

Πρὸ ἐτῶν εἶχε προαχθῇ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως εἰς Ταξίαρχον τοῦ τάγματος τοῦ Σωτήρος. Ἡ δὲ Σχολὴ τῶν Τεχνῶν ἐψήφισεν ὅπως μεγάλη εἰκὼν αὐτοῦ ἀναρτηθῇ ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν συνεδριάσεων τῆς.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΣΤΡΑΤΟΥΔΑΚΗΣ

Τὸ φθίνον ἔαρ ὑπῆρξεν ἀπαισίως ἀνηλεὲς εἰς τὰς ποιητικὰς ὑπάρξεις· δὲν ἦτο ἔαρ, ἦτο χειμῶν θυελλώδης διὰ τὸ ποιητικὸν ἡμῶν στερῶμα. Μόλις εἶχε παρέλθει μὴν ἀφ' ἧς ἡ Φωτεινὴ Οἰκονομίδου, ἡ μελαγχολικὴ καὶ τρυφερὰ ψάλτρια, ἀνέμελψε τὸ κύκνειον αὐτῆς ᾄσμα καὶ ὁ Ἑμμανουὴλ Στρατουδάκης, ὁ πατριώτης καὶ αἰσθηματικὸς ποιητής, ἀνηρπάγη ἄφνω ἀπὸ τοῦ μέσου τῶν βαθύτατα ὀδυνωμένων φίλων του, ἐνῷ τὸ βλέμμα του ἔλαμπεν ἐκ ζωῆς καὶ νεότητος σφριγηλῆς εἰσέτι, τὸ δὲ βῆμά του ἐχώρει ἀσφαλῶς ἐπὶ μέλλον· ὑπισχνούμενον ὅτι ἤθελεν ἡμέραν τινὰ προπορίσει αὐτῷ τὴν τόσῃ ἀναγκαίαν ἀλλ' οἱμοὶ! ἀνέφικτον εἰς τὰς ποιητικὰς φύσεις γαλήνην.

Οὕτως ἐν βραχεὶ ἀπέδρασαν περυγίσασαι εἰς τὴν Αἰωνιότητα ἐκ τοῦ ποιητικοῦ ἡμῶν κλωδοῦ δύο ἀδελφαὶ ἀκανθυλλίδες, ἡδύμολποι καὶ ἐνθουσιῶσαι· ἐκ τοῦ ποιητικοῦ ἡμῶν ὀρίζοντος διεγράφησαν δυὰς ἀστέρων, οὐχὶ μὲν μεγέθους ἀξιοσημειώτου, ἀλλ' ἱλαροὶ τὴν λάμψιν καὶ γλυκύτατοι...

Ὁ Στρατουδάκης ἤρξατο νεαρώτατος νὰ θεραπεύῃ τὰς Μούσας, ἃς ἠγάπησε θερμῶς. Ἐκτὸς τῶν ἐν διαφόροις περιοδικοῖς πολλῶν δημοσιευμάτων του, ἐξέδωκεν ἐν ἰδίῳ τεύχει τὸ πρῶτον ἐν ἔτει 1873 τοὺς Παλμοὺς καὶ Στόνους, λυρικὴν συλλογὴν κριθεῖσαν ἀξίαν λόγου εἰς τὸν Βουτσινᾶιον ποιητικὸν ἀγῶνα τοῦ ἔτους ἐκείνου. Ἐκτοτε δὲ κατὰ καιροὺς ἐδημοσίευσε τὴν Ἑλλάδα, διθύραμβον ἀπαγγελθέντα ἐν τῇ αἰθούσῃ συλλόγου τινός, τὸ Μεσολόγγι, ποίημα ἐπικολυρικόν, καὶ τὰς Λυρικὰς Ποιήσεις κατὰ τὸ 1877, μεθ' ὃ σπεύσας συμμετέσχε τοῦ τελευταίου ἀγῶνος τοῦ 1878, ὃν ἡ γενέθλιος αὐτοῦ Κρήτη, ἡ μὴ πίπτουσα ἢ ἴν' ἀρυσθῇ, ὡς ἄλλος Ἀνταῖος, νέας δυνάμεις πρὸς νέον ἀγῶνα, ἠγωνίζετο κατὰ τῶν βαρβάρων αὐτῆς βιαστῶν. Καὶ ἐκεῖ, ἐπὶ τῶν γιγαντοτρόφων βουνῶν τῆς μεγαλομάρτυρος νήσου, ἔσurreν αὐτὸν φιλοπατρία ἀκραιφνής, ὁ νέος καὶ ἀβροδίατος τέως ποιητής, ταλαιπωρηθείς καὶ πάντας τοὺς κινδύνους καὶ κακουχίας καὶ στερήσεις τῆς μονομαχοῦσης μετὰ τοῦ τουρκικοῦ κολλοσοῦ Κρήτης συμμερισθείς, ἀπέδειξεν, ὅτι διὰ τὴν χαίρε